

Sag an fra den rette Side. Jeg skal være den Sidste til at underkjende Sprogene og Sprogvidenskabens Betydning, men jeg kan dog rigtignok ogsaa maaske have Lov til at sige, at dette er en Overdrivelse, thi Sprogene ere jo dog ikke Andet end det Udvoortes, og inde i Sprogene eller rettere i de Bæretter, som ere nedlagte i Sprogene, der ligger den egentlige sande Kjerne, der ligger Kulturens Kjerne. Men dette Fakultet, der, naar vi nu se bort fra de to Filosofer, der altsaa skulle beskæftige sig med Alt mellem Himmel og Jord, ellers bestaar af Historikere og Filologer, kommer altfor meget til alligevel at beskæftige sig med Sagens Skal, om end det er en Skal, der organisk er udviklet indefra, og altfor lidt med Tingens Kjerne, med Landslivets inderste Indhold, og dertil kommer nu, kunde man sige, at de 3 Poster, som ere forbeholdte Kultusministeriet til efter Leilighed at besætte med dertil egnede Kræfter, ere for Diebliffet allerede bundne, i alt Fald de to af dem, de filologiske. Det ene er besat med en slavisk Filolog og det andet med en sammenlignende Filolog; det tredje er for Tiden besat med en Kunsthistoriker, det vil altsaa sige med en Mand, der gaar dybere ind i Tingene, gaar ind paa en af disse store Sider af Tilværelsen, som den menneskelige Mand har skabt, og som det skulde være dette Fakultets Opgave at gennemtrænge med Tanken. Jeg vil tilslade mig at nævne et Par Videnskaber, som der kunde være Tale om ved denne Leilighed at minde om eller tænke paa, fordi det kunde være smukt, om vort Universitet fik Blads for disse Poster, medens det er et føleligt Savn, at de ikke ere der. Der er for det Første en Videnskab, som i disse Tider er kommen overordentlig stærkt frem rundt omkring ved Europas Universiteter. En ung Mand, der selv beskæftiger sig med disse Ting, har for nylig mindet mig om et Faktum, som jeg halvt havde glemt, nemlig at Pariseruniversitetet i de allersidste Aar har skabt 12 Professorater paa een Gang i den Videnskab; det er den sammenlignende Religionsvidenskab, der altsaa ikke, saaledes som vort theologiske Fakultet, er bunden til et Resultat, som i Forveien er givet, som man skal komme til; thi det er jo her ved vort Universitet de symboliske Bøger og særlig den augsburgske Konfession; det er Resultatet, der skal komme ud. De se nok, at det for den frie Videnskab er høist vanskelige Vilkaar at arbejde under; men den frie Religionsvidenskab tager jo ogsaa Sagen paa en ganske anden Maade. Den tager al Verdens Religioner for sig, de laveste, de høieste og den allerhøieste, og siger: De ere alle-

saammen værdige til min Undersøgelse, kom og lad mig faae dem op, lad mig se, hvorledes de ere komne frem, hvilken Trang i den menneskelige Natur der har skabt dem, hvorledes de have formet og udviklet sig, hvorledes de forholde sig til hinanden, hvad der er deres inderste Væsen. Det forekommer mig netop, at naar man nu altsaa ved vort Universitet gjør Staten eller hvad der er forbundet med den — i dette Tilfælde Statskirken — den overordentlig store Indvæmmelse, at man har et helt Fakultet, der i Forveien er forpligtet til at komme netop til Statskirkens Resultater, saa er det ikke af Veien at skabe en Lærerpост her for den frie Religionsforskning. Jeg siger ikke dette, fordi jeg ønsker her at føre Noget frem, der en Gang i Tidens Løb skulde virke som en Mærbræker mod Kirken. Jeg hører — det er maaske Mange af de Tilstedeværende bekendt — ikke selv til Kirken, men jeg hører paa den anden Side heller ikke til dem, der paa nogen Maade ønske Dødt over Kirken eller i fjerneste Maade tænke paa, at den religiøse Følelse skulde saares eller udryddes. Jeg tror tværtimod, at den religiøse Følelse ligger dybt i den menneskelige Natur. Den kan til forskjellige Tider i høi Grad slette Form, men den er der, og den bliver der, og jeg tror, at den religiøse Følelse kan sige rolig med en af vore Digtere — han taler der om Kirken, om den specielle Kirke, hvis Evighed jeg altsaa ikke tror paa, men hvad derimod den religiøse Følelse kunde sige — "Gi Døgnets lette Vinde skal løfte en Sten fra min Tinde". Jeg tror ikke, at den lovgivende Forsamling her i Landet, som indeholder saa mange troende Mænd, med Frygt skal se paa den Videnskab, som jeg her nævner, og som maaske for første Gang nævnes her i Salen. Jeg tror, de skulle se paa den med Tillid, hvis de netop have Tro paa det Standpunkt, hvorpaa de have bygget deres Liv, saa tag vel mod denne Videnskab, taal denne Kritik. Den falder rimeligvis ud i fritænkerist Retning — det vilde ogsaa være besynderligt, naar de 5 gamle Blads'er ere besatte med Troende, om saa ikke netop den 6te Blads, jeg her taler om, skulde blive besat med en Mand, som saae Sagen fra den modsatte Side. Men frygt De blot ikke derfor. Lad de tun Kritiker komme til Orde, og vær de blot overbeviste om, at det Væsentligste, det, som er Kjernten i det, som er Dem det Høieste og Helligste, skal ingen Videnskabsmand komme til at ramme, men derimod vil det, at Ordet er givet frit ogsaa paa dette Omraade, at Kritiker har Lov til at udfolde sig, være til Gavn ogsaa for det religiøse Liv her i Landet.